

Науково-дослідний
інститут правотворчості
та науково-правових
експертиз Національної
академії правових наук
України

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

Науково-дослідний інститут правотворчості
та науково-правових експертиз
Національної академії правових наук України
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**ВИКЛАДАННЯ ПРАВА
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ВИКЛИКИ ВІЙНИ
ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ**

1 травня – 11 червня 2023 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Сучасні підходи до підготовки юридичних кадрів у зоні воєнних конфліктів	
Терещук М. М.	140
Юридична освіта в умовах воєнного стану: яку форму навчання обрати?	
Федорончук А. В.	144
Сучасні підходи до викладання дисциплін освітньо-професійної програми «Інноваційно-правовий менеджмент»	
Фонарьова Т. А.	148
Співвідношення національних засобів захисту прав людини з юрисдикцією Європейського суду з прав людини	
Ювсечко Я. В.	152
Захист права працівників на життя в умовах діючого трудового законодавства	
Юзько Т. М.	155
Виклики для юридичної освіти в Україні під час військових дій	
Ямненко Т. М.	159

4. National human trafficking intelligence center. National Human Trafficking Intelligence Center. URL: <https://preventht.org/programs/national-human-trafficking-intelligence-center/> (дата звернення: 09.06.2023).

5. The Criminal Code (Polish Penal Code). URL: <https://supertrans2014.files.wordpress.com/2014/06/the-criminal-code.pdf> (дата звернення: 10.06.2023).

6. Директива 2008/115/ЄС Європейського парламенту і Ради про загальні стандарти і процедури держав-членів стосовно повернення громадян третіх країн, які незаконно перебувають на їх території. 2008 OJ L 348/98. Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals

7. Про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами. Конвенція ООН від 02.12.1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162#Text (дата звернення: 07.06.2023).

8. Про заходи щодо протидії торгівлі людьми. Конвенція Ради Європи від 16.05.2005. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16 / № 80, 2010, ст. 2812. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858 (дата звернення: 07.06.2023).

9. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. № 3739-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 201. № 19–20, ст. 173. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> (дата звернення: 06.06.2023).

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНИХ КАДРІВ У ЗОНІ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ

Терещук М. М.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри конституційного права
та теоретико-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Київська область, Україна*

Підготовка юридичних кадрів у зоні воєнних конфліктів є надзвичайно складною та важливою задачею. В таких умовах вимоги до юридичних фахівців змінюються, тому що їм доводиться працювати

в нестабільних умовах та на фоні військових дій. Це ставить перед викладачами та учнями вищих навчальних закладів серйозні виклики та завдання.

Актуальність теми полягає в тому, що в наш час збільшується кількість зон воєнних конфліктів, а отже, зростає потреба у кваліфікованих юридичних кадрах, які б могли працювати в таких умовах. На жаль, існуючі підходи до підготовки юридичних кадрів можуть бути недостатніми або неадекватними для вирішення сучасних проблем. Тому, для ефективного функціонування правової системи в зоні воєнних конфліктів, необхідно розробити нові та вдосконалити існуючі підходи до підготовки юридичних кадрів.

Вітчизняний досвід підготовки юридичних кадрів у зоні воєнних конфліктів є обмеженим та малодослідженим. Україна має невеликий досвід роботи в зонах воєнних конфліктів, що складається переважно з участі у миротворчих місіях та прийнятті законів, спрямованих на захист прав і свобод людини під час воєнного конфлікту. Однак, існують деякі навчальні заклади, які пропонують спеціалізовані курси для юридичних студентів, які бажають навчатися в галузі права в зонах воєнних конфліктів.

Зарубіжний досвід підготовки юридичних кадрів у зонах воєнних конфліктів є більш розвиненим та має досить багатий історичний досвід. Зокрема, в США, Європі та Ізраїлі викладаються спеціалізовані курси, які пропонуються університетами та навчальними центрами. Наприклад, Університет Єрусалиму має програму з права в зонах воєнних конфліктів, а Університет Джорджії (США) пропонує курси з міжнародного права в зонах воєнних конфліктів.

Негативним аспектом існуючих підходів є те, що навчання в зонах воєнних конфліктів може бути надзвичайно небезпечним для учнів та викладачів. Також, необхідність використання спеціальних заходів безпеки та захисту може збільшити вартість навчання та зробити його менш доступним для студентів.

Щодо позитивних аспектів, існуючі підходи дозволяють підготувати юридичних фахівців, які можуть здійснювати правовий захист населення в зонах воєнних конфліктів, а також здійснювати роботу з врегулювання конфліктів та приведення до взаєморозуміння між різними сторонами. Крім того, засвоєння такої освіти може допомогти краще розуміти проблеми, пов'язані з воєнними конфліктами, і знайти шляхи їх вирішення.

Отже, існуючі підходи до підготовки юридичних кадрів у зонах воєнних конфліктів мають свої плюси та мінуси. Для успішної підготовки кваліфікованих юристів в цій галузі, необхідно враховувати досвід інших країн та розвивати вітчизняну освітню систему,

створюючи спеціалізовані програми навчання та забезпечуючи безпеку та захист студентів та викладачів.

Сучасні підходи до підготовки юридичних кадрів у зоні воєнних конфліктів пов'язані зі впровадженням новітніх технологій та методів навчання. Серед них можна виділити наступні:

1. *Дистанційне навчання*. Цей метод дозволяє студентам з усього світу навчатися в онлайн-форматі. Завдяки цьому, студенти можуть отримати доступ до кращих програм навчання та викладачів, незалежно від своєї географічної розташування. Окрім того, цей метод є більш економічним і може зменшити витрати на навчання.

2. *Кейс-метод*. Цей метод передбачає використання реальних ситуацій з життя, які можуть виникнути в зонах воєнних конфліктів, для вивчення практичних аспектів права. Це дозволяє студентам краще зрозуміти, як застосовувати право на практиці та розвивати навички рішення практичних задач.

3. *Моделювання ситуацій*. Цей метод передбачає використання спеціальних програм для моделювання ситуацій, які можуть виникнути в зонах воєнних конфліктів. Це дозволяє студентам здобувати практичні навички та досвід у роботі з важливими ситуаціями.

4. *Міжнародний досвід*. Використання досвіду інших країн може бути корисним для підготовки юридичних кадрів у зонах воєнних конфліктів. Студенти можуть досліджувати та вивчати досвід інших країн, де були воєнні конфлікти та використовувати його для розвитку вітчизняної практики.

Ще однією з переваг сучасних підходів до підготовки юридичних кадрів є можливість використання інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри, симуляції ситуацій, тренінги тощо. Ці методи навчання дають можливість підвищити ефективність навчального процесу, а також розвивати практичні навички студентів.

З іншого боку, серед негативних аспектів можна відзначити високу вартість використання сучасних технологій та методів навчання. Наприклад, для проведення відеоконференцій необхідне спеціальне обладнання та програмне забезпечення, що може бути досить дорогим. Крім того, використання сучасних технологій та методів навчання вимагає від викладачів певного рівня комп'ютерної грамотності та вміння працювати зі спеціалізованим програмним забезпеченням.

Отже, використання сучасних технологій та методів навчання є важливою складовою підготовки юридичних кадрів у зоні воєнних конфліктів. Ці методи дають можливість підвищити якість навчання та розвивати практичні навички студентів, але вимагають відповідних витрат та рівня комп'ютерної грамотності викладачів.

Роль правової освіти в забезпеченні миру та безпеки надзвичайно важлива, оскільки вона сприяє формуванню свідомого громадянина з правовою культурою, який здатен діяти відповідно до закону та знає свої права та обов'язки. Недостатня правова освіта може призвести до некомпетентного застосування закону, порушення прав людини, корупції та інших негативних наслідків.

Правова освіта має важливий вплив на стабільність суспільства, оскільки вона забезпечує знання громадян про правові норми та законодавство, що сприяє формуванню свідомого громадянства та дотриманню правил гри. Знання прав людини, правових процедур, демократії та правової культури є важливим елементом побудови стабільного, демократичного та розвинутого суспільства.

У зоні конфлікту, правова освіта може бути використана як інструмент миру та безпеки. Вона може сприяти зниженню напруження та конфліктів, допомагаючи у вирішенні спірних питань та проблем шляхом мирних засобів та на основі закону. Правова освіта також може допомогти зменшити корупцію, політичний тиск та насильство в зоні конфлікту, оскільки громадяни з правовою культурою здатні реагувати на подібні негативні явища та захищати свої права.

Однак, необхідно зазначити, що правова освіта має свої позитивні та негативні аспекти. До позитивних можна віднести забезпечення громадян знаннями про законодавство, їх права та обов'язки, а також зменшення корупції та насильства.

Кваліфікація юридичних кадрів, які працюють у зоні воєнних дій, вимагає специфічних знань та навичок. Такі кадри повинні мати не лише високу кваліфікацію, що стосується суті та змісту права, а й досвід роботи зі складними ситуаціями, які виникають у зоні конфлікту.

Основні специфічні вимоги до кваліфікації юридичних кадрів у зоні воєнних дій можуть включати такі пункти:

Знання міжнародного гуманітарного права та національного законодавства, що регулює воєнні дії, включаючи питання, пов'язані з захистом цивільного населення, дотриманням прав людини та мінімізацією гуманітарних наслідків конфлікту.

Навички збору та аналізу юридичної інформації, зокрема з використанням сучасних технологій.

Досвід роботи з міжнародними та національними органами, які займаються питаннями, пов'язаними з конфліктами та їх наслідками.

Навички міжкультурної комунікації та роботи з групами з різною культурною та мовною спадщиною.

Досвід роботи у ситуаціях, пов'язаних з екстремальними умовами, нестабільністю та небезпекою.

Під час викладання та навчання в умовах нестабільності та небезпеки особлива увага приділяється також розвитку практичних навичок. Юридичні кадри, які працюють в зоні воєнних дій, повинні бути здатні не тільки застосовувати теоретичні знання, але й швидко та ефективно діяти в екстремальних умовах. Тому в навчальний процес включається тренування практичних навичок, таких як складання документів, проведення слідчих дій, ведення переговорів, захист прав клієнтів у суді тощо.

Крім того, важливою є робота з психологічною підготовкою майбутніх юридичних кадрів до роботи в умовах конфлікту. Вони повинні бути готові до стресових ситуацій, здатні до контролю емоцій, мають розвинені навички комунікації та переговорів.

Отже, можна зробити висновок, що навчання юридичних кадрів у зоні воєнних дій має свої особливості та вимагає від педагогів та студентів особливої відповідальності. Проте, якщо навчання відбувається на високому рівні та з використанням сучасних технологій, то це може значно підвищити якість правової допомоги в зоні воєнних дій та сприяти забезпеченню миру та безпеки в суспільстві.

ЮРИДИЧНА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЯКУ ФОРМУ НАВЧАННЯ ОБРАТИ?

Федорончук А. В.

*кандидат юридичних наук, викладач кафедри конституційного,
міжнародного та адміністративного права
Навчально-науковий юридичний інститут
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Професія юриста є однією із найпрестижніших як у світі, так і в нашій країні. Уявити собі сучасне життя без величезної армії юристів просто неможливо. В останні роки система вищої освіти загалом, та вища юридична освіта зокрема, зазнали суттєвих змін. Йдеться про використання дистанційної форми навчання в процесі підготовки юристів.